

EUROOPA PARLAMENT

2009–2014

Istungidokument

A7-0045/2014

24.1.2014

RAPORT

Zbigniew Ziobro puutumatus e äravõtmise taotlus
(2013/2189(IMM))

Õiguskomisjon

Raportõõr: Cecilia Wikstrõm

SISUKORD

lehekülg

ETTEPANEK VÕTTA VASTU EUROOPA PARLAMENDI OTSUS.....	3
SELETUSKIRI.....	5
PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS.....	10

ETTEPANEK VÕTTA VASTU EUROOPA PARLAMENDI OTSUS

Zbigniew Ziobro puutumatus äravõtmise taotluse kohta (2013/2189(IMM))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Zbigniew Ziobro puutumatus äravõtmise taotlust, mille esitas 24. juunil 2013. aastal Poola Vabariigi prokurör seoses Varssavi kesklinna ringkonnakohtu V osakonnas (kriminaalasjad) käimasoleva kriminaalmenetlusega, mille viitenumber on V K199/12 ja millest anti teada Euroopa Parlamendi täiskogu istungil 9. septembril 2013. aastal,
 - olles vastavalt kodukorra artikli 7 lõikele 5 Zbigniew Ziobro ära kuulanud,
 - võttes arvesse Euroopa Liidu privileegide ja immunitetide protokoll nr 7 artikleid 8 ja 9 ning otsestel ja üldistel valimistel Euroopa Parlamendi liikmete valimist käsitleva 20. septembri 1976. aasta akti artikli 6 lõiget 2,
 - võttes arvesse Euroopa Liidu Kohtu 12. mai 1964. aasta, 10. juuli 1986. aasta, 15. ja 21. oktoobri 2008. aasta, 19. märtsi 2010. aasta ja 6. septembri 2011. aasta otsuseid¹,
 - võttes arvesse Poola Vabariigi põhiseaduse artiklit 105,
 - võttes arvesse kodukorra artikli 6 lõiget 1 ja artiklit 7,
 - võttes arvesse õiguskomisjoni raportit (A7-0045/2014),
- A. arvestades, et Poola Vabariigi prokurör on taotlenud Euroopa Parlamendi liikme Zbigniew Ziobro puutumatus äravõtmist seoses väidetavat kuritegu käsitleva kohtumenetlusega;
- B. arvestades, et prokuröri taotlus on seotud rikkumisega, milles Poola karistusseadustiku artikli 212 lõigete 1 ja 2 kohaselt esitatakse erasüüdistus;
- C. arvestades, et Euroopa Liidu privileegide ja immunitetide protokoll artiklis 8 on sätestatud, et Euroopa Parlamendi liikmeid ei või üle kuulata, neid kinni pidada ega neid kohtumenetlusele allutada nende poolt oma kohustuste täitmisel avaldatud arvamuste või antud häälte tõttu;
- D. arvestades, et Euroopa Liidu privileegide ja immunitetide protokoll artiklis 9 on sätestatud, et Euroopa Parlamendi liikmetel on oma riigi territooriumil samasugune immunitet nagu selle riigi parlamendi liikmetel;
- E. arvestades, et Poola Vabariigi põhiseaduse artikli 105 kohaselt ei tohi parlamendiliiget

¹ Otsus kohtuasjas 101/63 Wagner v. Fohrmann ja Krier [1964] EKL 195, otsus kohtuasjas 149/85 Wybot v. Faure jt [1986] EKL 2391, otsus kohtuasjas T-345/05 Mote v. parlament [2008] EKL II-2849, otsus liidetud kohtuasjades C-200/07 ja C-201/07 Marra v. De Gregorio ja Clemente [2008] EKL I-7929, otsus kohtuasjas T-42/06 Gollnisch v. parlament [2010] EKL II-01135 ja otsus kohtuasjas C-163/10 Patriciello [2011] EKL I-07565.

vastutusele võtta tema saadikumandaadi kohaldamisalasse kuuluva tegevuse eest ei tema ametiajal ega pärast ametiaja lõppemist; sellise tegevusega seoses võib saadiku vastutusele võtta ainult parlamendi (seimi) ees ning juhul, kui ta on rikkunud kolmandate isikute õigusi, võib tema suhtes kohtumenetlust alustada ainult seimi nõusolekul;

- F. arvestades, et Euroopa Parlament otsustab üksi selle üle, kas teataval juhul tuleks puutumatus ära võtta või mitte; arvestades, et Euroopa Parlament võib mõistlikult võtta arvesse parlamendiliikme seisukohta, kui ta teeb otsuse tema puutumatus ära võtta või seda mitte ära võtta¹;
 - G. arvestades, et väidetaval rikkumisel puudub otsene ja ilmselge seos Zbigniew Ziobro kui Euroopa Parlamendi liikme kohustuste täitmisega, samuti ei ole see seotud Euroopa Parlamendi liikme kohustuste täitmisel avaldatud arvamuse või antud häälega Euroopa Liidu privileege ja immunitete käsitleva protokoll nr 7 artikli 8 tähenduses;
 - H. arvestades, et Zbigniew Ziobro vastu algatatud kriminaalmenetlusel puudub seos tema praeguse Euroopa Parlamendi liikme ametikohaga;
 - I. arvestades, et Euroopa Parlament ei ole käesoleva juhtumi puhul leidnud tõendeid *fumus persecutionis*'e kohta, st tal puudub alus piisavalt tõsiseks ja täpseks kahtluseks, et juhtumi eesmärk on tekitada poliitilist kahju parlamendiliikmele;
 - J. arvestades, et taotlus on esitatud vastuhagi tõttu ja arvestades, et sellises kontekstis takistaks otsus parlamendiliikme puutumatus mitte ära võtta teisel eraõiguslikul isikul oma kaitse korraldamise eesmärgil asja kohtusse andmist;
1. otsustab Zbigniew Ziobro puutumatus ära võtta;
 2. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev otsus ja vastutava parlamendikomisjoni raport viivitamatult Poola Vabariigi pädevale ametiasutusele ja Zbigniew Ziobrole.

¹ Otsus kohtuasjas T-345/05 Mote v. parlament [2008] EKL II-2849, punkt 28.

SELETUSKIRI

1. Taust

24. novembril 2011. aastal tegi endine Kaczyński valitsuse justiitsminister Zbigniew Ziobro vastuseks endise põllumajandusministri Artur Balazsi veebisaidil www.wpolityce.pl antud intervjuule järgmise avalduse artiklis „Ziobro esitab hagi Balazsi vastu” (avaldati ajalehe Gazeta Polska Codzienna leheküljel 5 ja samal päeval ka veebisaidil www.niezalezna.pl): „On täiesti selge, et Balazs ajas rollid sassi ja arvas, et võib prokuratuuri suunata tegema seda, mida ta tahab. Ta püüdis sekkuda kütusemaffia uurimisse. Ta soovib, et ma kutsuksin tagasi prokuröri, kes uuris tema või temaga seotud isikute hämaraid sidemeid kütusemaffiaga.”

10. aprillil 2012. aastal, pärast seda, kui hr Ziobro oli hr Balazsi intervjuuga seotud asja kohtusse andnud, esitas hr Balazs Varssavi kesklinna ringkonnakohtu V osakonda (kriminaalasjad) eraõigusliku isiku vastuhagi põhjendusega, et eespool esitatud avaldusega diskrediteeris hr Ziobro teda tõenäoliselt üldsuse silmis või kahjustas tema usaldusväärust seoses poliitilise tegevusega või avalikus teenistuses töötamisega, sh riigi tasandil.

Kohus tegi ettepaneku anda asi lepitusmenetluse, millega hr Balazs nõustus, kuid millest hr Ziobro keeldus.

9. septembri 2013. aasta istungil teatas president kodukorra artikli 7 lõike 1 kohaselt, et ta sai 24. juunil 2013. aastal Poola Vabariigi prokuratuurilt taotluse parlamendiliikme Zbigniew Ziobro puutumatus e äravõtmiseks, mis tuleneb Euroopa Liidu privileegide ja immunitetide protokolli artiklitest 8 ja 9.

President edastas taotluse kodukorra artikli 7 lõike 1 kohaselt õiguskomisjonile. Komisjon kuulas kodukorra artikli 7 lõike 5 kohaselt hr Ziobro ära 21. jaanuaril 2014. aastal¹.

2. Õigusnormid ja menetlus seoses Euroopa Parlamendi liikmete puutumatuslega

Euroopa Liidu privileegide ja immunitetide protokolli (nr 7) artiklites 8 ja 9 on sätestatud:

Artikkel 8

Euroopa Parlamendi liikmeid ei või üle kuulata, neid kinni pidada ega neid kohtumenetlusele allutada nende poolt kohustuste täitmisel avaldatud arvamuste või antud häälte tõttu.

Artikkel 9

¹ Tuleb märkida, et varasem taotlus hr Ziobro puutumatus e äravõtmise kohta esitati Euroopa Parlamendile 2013. aasta jaanuaris. Kuid selle taotluse esitas Varssavi kesklinna ringkonnakohtu V osakonda (kriminaalasjad) kohtunik eraõigusliku isiku taotlusel, mitte prokuratuur, nagu osutasid Poola ametivõimud 26. juuli 2011. aasta kirjas. Õiguskomisjon otsustas seetõttu, et puutumatus e äravõtmise taotlust ei esitanud Euroopa Parlamendile pädev ametiasutus ning tunnistas taotluse vastuvõetamatuks.

Euroopa Parlamendi istungjärkude ajal on parlamendi liikmetel:

- a. oma riigi territooriumil samasugune immunitet nagu selle riigi parlamendi liikmetel;*
- b. teise liikmesriigi territooriumil immunitet kinnipidamise ja kohtumenetluse suhtes.*

Parlamendi liikmete immunitet kehtib ka siis, kui nad sõidavad Euroopa Parlamendi istungipaika ja seal tagasi.

Immuniteedile ei saa tugineda, kui parlamendi liige tabatakse õiguserikkumiselt, ning see ei takista Euroopa Parlamendil kasutamast õigust tühistada oma liikme immunitet.

Euroopa Parlamendi kodukorra artiklites 6 ja 7 on sätestatud:

Artikkel 6 – Puutumatus e aravõtmise

1. Oma eesõiguste ja puutumatusiga seotud volituste rakendamisel taotleb parlament eelkõige enda kui demokraatliku legislatiivkogu puutumatus e säilitamist ja oma liikmete sõltumatus e tagamist nende ülesannete täitmisel. Puutumatus e aravõtmise taotlust hinnatakse Euroopa Liidu privileegide ja immunitetide protokolli artiklite 7, 8 ja 9 ning käesolevas artiklis osutatud põhimõtete kohaselt. (...)

Artikkel 7 – Puutumatus ega seotud menetlused

1. Kui liikmesriigi pädev ametiasutus on esitanud presidendile parlamendiliikmelt puutumatus e aravõtmise taotluse või kui parlamendiliige või endine parlamendiliige on esitanud presidendile puutumatus e ja eesõiguste kaitsmise taotluse, antakse taotlusest teada täiskogu istungil ja taotlus edastatakse vastutavale komisjonile.

2. Vastutav komisjon vaatab puutumatus e aravõtmise ning eesõiguste ja puutumatus e kaitsmise taotlused läbi viivitamatult, võttes seejuures arvesse nende suhtelist keerukust.

3. Vastutav komisjon teeb ettepaneku võtta vastu põhjendatud otsus, milles soovitatakse puutumatus e aravõtmise taotlus või eesõiguste ja puutumatus e kaitsmise taotlus rahuldada või tagasi lükata.

4. Vastutav komisjon võib paluda asjaomasel ametiasutusel anda teavet või selgitusi, mida komisjon peab vajalikuks, et jõuda seisukohale, kas puutumatus tuleks ära võtta või tuleks seda kaitsta.

5. Asjaomasele parlamendiliikmele antakse võimalus anda selgitusi, ta võib esitada dokumente või muid kirjalikke tõendeid, mida ta peab asjakohaseks, ning teda võib esindada teine parlamendiliige.

Parlamendiliige ei viibi kohal tema puutumatus e aravõtmise või kaitsmise taotlust käsitlevatel aruteludel, välja arvatud kuulamisel.

Vastutava komisjoni esimees kutsub parlamendiliikme selgitusi andma, teatades talle

kuulamise toimumiskuupäeva ja kellaaja. Parlamendiige võib loobuda õigusest anda kuulamisel selgitusi.

Kui parlamendiliige ei ilmu kuulamisele, kuhu teda kutsuti, loetakse seda loobumiseks õigusest anda selgitusi, välja arvatud juhul, kui parlamendiliige on teatanud, et ei saa osutatud kuupäeval ja kellajal toimival kuulamisel osaleda, esitades asjakohased põhjendused. Vastutava komisjoni esimees otsustab, kas taotlus kuulamisel osalemisest vabastamiseks võetakse esitatud põhjenduste alusel vastu. Otsust ei saa edasi kaevata.

Kui vastutava komisjoni esimees rahuldab parlamendiliikme taotluse tema kuulamisel osalemisest vabastamiseks, kutsub ta parlamendiliikme kuulamisele uuel kuupäeval ja kellajal. Kui parlamendiliige ei ilmu ka teisele kuulamisele, jätkatakse menetlust parlamendiliiget ära kuulumata. Edasisi taotlusi vabastuseks või selgituste andmiseks enam vastu ei võeta. (...)

7. Vastutav komisjon võib esitada põhjendatud arvamuse taotluse esitanud ametiasutuse pädevuse ja taotluse vastuvõetavuse kohta, kuid ei võta mingil juhul seisukohta küsimuses, kas parlamendiliige on süüdi või mitte või kas arvamused või teod, milles parlamendiliiget süüdistatakse, õigustavad tema vastutuselevõtmist, seda isegi siis, kui nõude läbivaatamise käigus on juhtumi asjaolud komisjonile üksikasjalikult teatavaks saanud. (...)

Poola Vabariigi põhiseaduse artikli 105 lõikes 1 on sätestatud:

Parlamendiliiget ei tohi vastutusele võtta tema saadikumandaadi kohaldamisalasse kuuluva tegevuse eest ei tema ametiajal ega pärast ametiaja lõppemist. Sellise tegevusega seoses võib saadiku vastutusele võtta ainult seimi ees ning juhul, kui ta on rikkunud kolmandate isikute õigusi, võib tema suhtes kohtumenetlust alustada ainult seimi nõusolekul. (...)

Poola karistusseadustiku artikli 212 lõigetes 1 ja 2 on sätestatud:

1. Isikut, kes süüdistab teist isikut, isikute rühma, institutsiooni või juriidilise isiku staatusega organisatsiooni käitumises või omadustes, mis võivad neid üldsuse silmis diskrediteerida või rikkuda kõnealuse ametikoha, elukutse või tegevuse jaoks vajalikku usaldusväärust, karistatakse trahvi ja isikuvabaduse piiramise või vabadusekaotusega.

2. Kui lõikes 1 osutatud tegu pannakse toime massimeedias, karistatakse teo toimepanijat trahvi ja kuni üheaastase isikuvabaduse piiramise või vabadusekaotusega. (...)

3. Kavandatava otsuse põhjendus

Käesoleva asja suhtes tuleks kohaldada Euroopa Liidu privileegide ja immunitetide protokoll (nr 7) artiklit 9. On tõsi, et väidetavalt laimavate avalduste puhul võib põhimõtteliselt kohaldada protokoll (nr 8) artiklit 8 absoluutse puutumatuses (seoses parlamendiliikme poolt oma kohustuste täitmisel avaldatud arvamustega). Kui Euroopa Liidu Kohus on seadnud sellele sättele kindlad piirid ning otsustanud, et „väide, mille

parlamendiliige esitas väljaspool Euroopa Parlamendi hoonet ja mis andis tema päritoluriigis aluse kriminaalmenetluseks laimamises seisneva süüteo asjas, *kujutab endast parlamendiliikme kohustuste täitmisel avaldatud arvamust* nimetatud sätte tähenduses vaid juhul, kui see väide vastab *subjektiivsele hinnangule, millel on otsene ja ilmselge seos nende kohustuste täitmisega*¹. Kohus on lisaks hiljuti meelde tuletanud kohtulahendit kohtuasjas *Gollnisch*², mille kohaselt on Euroopa Parlamendi liikme arvamus (kõige laiemas tähenduses) ELi õiguse alusel kehtestatud puutumatuslega kaitstud ainult siis, kui arvamus esitati ametikohustuste täitmise käigus, mistõttu on vajalik seose olemasolu avaldatud arvamuse ja parlamendiliikme ametikohustuste täitmise vahel. See seos peab olema otsene ja ilmselge.

Käesoleva juhtumi asjaolud ei anna alust vajaliku otsese ja ilmselge seose loomiseks. Juhtum ei kuulu hr Ziobro kui Euroopa Parlamendi liikme poliitilise tegevuse hulka, vaid on seotud ainult riigisisese tegevusega. Hr Ziobro avaldused olid tehtud vastuseks endise Poola põllumajandusministri intervjuule ning need käsitlesid asjaolusid 2006. aastal, kui hr Ziobro oli Jarosław Kaczyński juhitud valitsuse justiitsminister. Need asjaolud eelnevad seega tema tegevusele Euroopa Parlamendi liikmena ega ole sellega seotud. Väidetaval tegevusel puudub seetõttu otsene ja ilmselge seos Zbigniew Ziobro kui Euroopa Parlamendi liikme kohustuste täitmisega, samuti ei ole see seotud Euroopa Parlamendi liikme kohustuste täitmisel avaldatud arvamusega Euroopa Liidu privileege ja immunitete käsitleva protokolliga nr 7 artikli 8 tähenduses. Lisaks ei ole hr Ziobro vastu algatatud kriminaalmenetlus seotud tema praeguse Euroopa Parlamendi liikme ametiga.

Protokolliga artikli 9 kohaselt on Euroopa Parlamendi liikmetel oma riigi territooriumil samasugune immunitet nagu selle riigi parlamendi liikmetel. Poola põhiseaduse artikli 105 lõikes 1 on sätestatud, et Poola seimi liiget tohib tema saadikumandaadi kohaldamisalasse kuuluva tegevusega seoses vastutusele võtta ainult seimi ees ning juhul, kui ta on rikkunud kolmandate isikute õigusi, võib tema suhtes kohtumenetlust alustada ainult Poola seimi nõusolekul. Seetõttu on hr Ziobro võimalikuks vastutuselevõtmiseks vaja Euroopa Parlamendi otsust.

Selleks et otsustada, kas puutumatus ära võtta või seda kaitsta, kohaldab Euroopa Parlament oma järjekindlaid põhimõtteid. Ehkki praegune erasüüdistuse juhtum näib olevat toimunud poliitilise vastasseisu tingimustes, ei leidnud komisjon tõendeid *fumus persecutionis*'e kohta, st ei olnud alust piisavalt tõsisteks ja täpseteks kahtlusteks, et juhtumi eesmärk on tekitada poliitilist kahju asjaomasele parlamendiliikmele.

Tuleb meeles pidada, et taotlus on esitatud vastuhagi tõttu ja sellises kontekstis takistaks otsus parlamendiliikme puutumatus mitte ära võtta teisel eraõiguslikul isikul oma kaitse korraldamise eesmärgil asja kohtusse andmist.

Viimase kuid mitte vähemtähtsa asjaoluna tuleb märkida, et puutumatus äravõtmise taotluse esitamisega ei teinud prokurör muud, kui kiitis heaks erasüüdistuse esitamise, ning ta täpsustas, et ei ole üldsuse huvides asja algatanud, menetlust alustanud ega menetlust eelistanud.

¹ *Patriciello*, viidatud eespool, regulatiivosa ja punkt 41. Kursiiv lisatud.

² Liidetud kohtuasjad T-346/11 ja T-347/11 *Bruno Gollnisch v. parlament*, viidatud eespool.

4. Kokkuvõte

Eespool esitatud kaalutlusi arvesse võttes ning tulenevalt kodukorra artikli 7 lõikest 3 soovitab õiguskomisjon Euroopa Parlamendil Zbigniew Ziobro puutumatus ära võtta.

PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS

Vastuvõtmise kuupäev	21.1.2014
Lõpphääletuse tulemus	+: 10 -: 0 0: 0
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Lidia Joanna Geringer de Oedenberg, Sajjad Karim, Klaus-Heiner Lehne, Antonio Masip Hidalgo, Bernhard Rapkay, Evelyn Regner, Francesco Enrico Speroni, Dimitar Stoyanov, Cecilia Wikström, Tadeusz Zwiefka